

не несут никакой ответственности за недобросовестное поведение в суде, не несут репутационных рисков и т.д.

Нужно затронуть и общий культурный уровень нашего общества, этические нормы. Многие к сожалению безразлично относятся к посягательствам на чужие права, а часто и радуются им. И пока общество не изменит отношения к правам каждого человека или другого субъекта права, пока в нем не возникнет атмосфера нетерпимости к нарушителям чужих прав, правовые средства защиты будут буксовать.

Нужно продолжать курс на повышение открытости судебной системы. Это нужно не только судьям, но и обществу в целом. Недостойное поведение в процессе не только судьи, но и участников процесса, должно порицаться обществом как проявление неуважения не только к суду, а правопорядку, интересам каждого члена общества.

Література:

1. Депутати хочуть обмежити зловживання процесуальними правами // http://zib.com.ua/ua/117739-deputati_hochut_obmezhati_zlovzhivannya_procesualnimi_pravam.html

2. Братенков С. Нарпузку на судей снизит совершенный закон // http://infosud.ru/judicial_analyst/20110310/252004621.html

Дрішлюк А.І.

к.ю.н., доцент,

*суддя апеляційного суду Одеської області,
секретар судової палати з розгляду цивільних справ
апеляційного суду Одеської області*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Однією з конституційних засад судочинства (п. 8 ч. 3 ст. 129 Конституції України) є забезпечення апеляційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом.

Право на апеляційне оскарження є складовою права кожного на судовий захист, оскільки перегляд рішень в апеляційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина (рішення Конституційного Суду

України у справі за конституційним зверненням громадянина Суботи Артема Анатолійовича щодо офіційного тлумачення положень пункту 2 частини першої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України (справа про забезпечення апеляційного оскарження ухвал суду) № 12-рп/2010 від 28.04.2010 р.).

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини пункт 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року не вимагає від держав засновувати апеляційні або касаційні суди. Разом з тим там, де такі суди існують, гарантії, що містяться в статті 6 Конвенції, повинні відповідати, зокрема, забезпеченню ефективного доступу до цих судів для того, щоб учасники судового процесу могли отримати рішення, яке стосується їх «цивільних прав та обов'язків» (пункт 65 Рішення у справі «Гофман проти Німеччини» від 11 жовтня 2001 року та пункт 122 Рішення у справі «Кудла проти Польщі» від 26 жовтня 2000 року) (Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Рейніша Леоніда Валерійовича щодо офіційного тлумачення положення пункту 10 частини першої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України у взаємозв'язку з положеннями пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України, частини другої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України N 4-рп/2014 від 22.04.2014 р.

Широке розповсюдження ідеї можливості оскарження всіх процесуальних рішень в зв'язку з відхиленням в судовій практиці від буквального тлумачення ст. 293 ЦПК України через рішення Конституційного суду України, на фоні бездіяльності законодавця в частині ревізії процесуальних рішень, що можуть бути оскаржені в апеляційному порядку окремо від рішення суду, призвели до численних зловживань правом на апеляційне оскарження, подач апеляційних скарг, на процесуальні рішення доцільності перевірки яких викликає обґрунтовані сумніви. В остаточному підсумку це призводить до затягування розгляду справ та порушення розумних строків їх розгляду. Незважаючи на те, що на підставі здійсненого конституційно-правового аналізу пунктів 2, 12, 18 частини 1 статті 293 ЦПК України, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у листі від 12 липня 2011 року «Про можливість оскарження окремо від рішення суду ухвал, перелічених у статті 293 Цивільного процесуального кодексу України», повідомив про необхідність застосування аналогічного підходу при вирішенні питання про прийняття до розгляду апеляційних скарг і щодо інших пунктів частини 1 статті 293 ЦПК України. Разом з

тим, проблеми процесуально-технічного характеру залишаються. Так, поширеними є випадки навмисного оскарження всіма відповідачами та навіть не учасниками провадження (наприклад, особа, яка стверджує, що знаходилась у фактичних шлюбних відносинах зі стороною справи) всіх процесуальних рішень (в основному які оформлюються ухвалами) з метою передачі справи в апеляційний суд, що згідно з усталеною практикою розгляду апеляційних скарг, призведе до збільшення строку розгляду справи на 2-3 місяця. Так само використовується подача апеляційних скарг на не переглянуті судом першої інстанції заочні рішення, а також свідоме невиконання вимог ст. 297 ЦПК України в частині сплати судового збору та подання заяви на відновлення строку на апеляційне оскарження. Крім того, з врахуванням судової практики в частині поновлення пропущених процесуальних строків на оскарження судового рішення, порушується принцип правової визначеності, що створює в цивільному обігу ситуацію правової нестабільності, при тому, що головна мета прогресивного законодавця всіх часів забезпечити правовими засобами стабільність цивільного обігу, непорушність права власності зокрема. Між тим, визнати вказані проблеми наслідком лише прорахунків законодавця було б невірним, оскільки формування подібного роду «схем» пов'язане з правовою культурою населення, відсутністю чіткої правової політики та пониженні ролі та значення суду в суспільстві. Без врахування вказаних факторів будь-які зміни до цивільного процесуального законодавства України, направлені на його удосконалення, не дадуть ефекту, оскільки з часом «обростуть» іншими схемами зловживання процесуальними правами, зокрема правом на апеляційне оскарження. Відповідно вдосконалення правової форми повинно одночасно здійснюватись з прийняттям дієвих заходів щодо підвищення ролі та значення суду в суспільстві, поважного ставлення до його діяльності та підвищення рівня правосвідомості кожного громадянина України.